

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ДОУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В СИСТЕМІ ОСВІТИ: «ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД – ДОУНІВЕРСИТЕТСЬКА ПІДГОТОВКА –
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД»

Матеріали
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
25 травня 2016 року

КИЇВ 2016

УДК 371.2:371.8:378.4(063)
ББК Ч 448.оя431+Ч420я431
А437

Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній навчальний заклад – доуніверситетська підготовка – вищий навчальний заклад : зб. наук. праць матеріалів ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції 25 травня 2016 р. Національний авіаційний університет / наук. ред. Н. П. Муранова. – К : – НАУ, 2016. – 296 с.

До наукового збірника увійшли статті та тези доповідей учасників ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній навчальний заклад – доуніверситетська підготовка – вищий навчальний заклад (25 травня 2016 року, м. Київ), що проводилася на базі кафедри базових і спеціальних дисциплін Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету спільно з іншими науковими установами та навчальними закладами освіти України. Адресований науковцям, викладачам ЗНЗ і ВНЗ, аспірантам і працівникам галузі освіти.

Редакційна колегія:

Муранова Н. П., доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету (голова);

Черіпко С. І., заступник директора Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету;

Бруяка О. О., кандидат технічних наук, доцент, начальник навчально-методичного відділу Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету;

Приходько О. Ю., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри базових і спеціальних дисциплін Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету;

Бугайов О. Є., кандидат технічних наук, доцент, кафедра базових і спеціальних дисциплін Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету.

ЗМІСТ

<i>Алієв Октай.</i> Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх економістів в університетах Азербайджану	8
<i>Анненков Віктор.</i> Професійне самовизначення студентської молоді промислово-економічного коледжу Національного авіаційного університету як умова забезпечення якості підготовки фахівців	10
<i>Анпілогова Тетяна.</i> Роль мотивації при навчанні іноземної мови студентів-економістів	15
<i>Анфілова Аліна.</i> Інтеграція елементів дистанційного навчання у середній школі: засоби, методи та форми	17
<i>Балицька Валентина, Ярицька Лідія.</i> Особливості поглибленого вивчення фізики в технічних вузах.....	20
<i>Башиманівська Любов.</i> Художньо-естетичний розвиток учнів у сучасному медійному просторі.....	21
<i>Безсмертна Вікторія.</i> Розвиток лідерства у діяльності центрів гендерної освіти при вищих навчальних закладах	24
<i>Березнікова Наталія.</i> Аспекти застосування педагогічних методик та ІТ в оцінюванні якісних навичок усного та писемного мовлення фаховою іноземною мовою студентів технічних спеціальностей	27
<i>Біляковська Ольга.</i> Портфоліо як альтернативний метод оцінювання навчальних досягнень учнів.....	29
<i>Бобро Тетяна.</i> Особливості підготовки старшокласників до зовнішнього незалежного оцінювання з фізики	32
<i>Бруяка Ольга.</i> История создания, современное состояние и перспективы применения наноструктур	34
<i>Бугайов Олександр.</i> Методичні аспекти викладання англійської граматики (на прикладі займенника «ІТ»)	37
<i>Волкова Елеонора.</i> Підготовчі курси як перехідний етап до навчання у ВНЗ	40
<i>Воробйов Леонід.</i> Робота педагога з обдарованими учнями у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи	42
<i>Гагола Оксана.</i> Особливості профорієнтаційної роботи в школі.....	46
<i>Гордієнко Катерина.</i> Освіта за кордоном не виходячи з дому: міф чи реальність?	50
<i>Грибан Галина.</i> Використання інноваційних методів навчання на уроках пунктуації як один із ефективних засобів формування мовної особистості	53
<i>Грищенко Олександра.</i> Стадії торгівлі жінками в Україні	56
<i>Грищенко Світлана.</i> Процес самовдосконалення майбутніх педагогів в системі безперервної освіти	58
<i>Гусак Ірина.</i> Використання інноваційних методик у навчальному та позанавчальному процесах як можливість формування особистості майбутнього молодшого спеціаліста	61
<i>Гутич Емілія.</i> Проблеми впровадження профільного навчання: підготовка спеціалістів	64
<i>Даценко Віта, Диманов Богдан.</i> Роль дисципліни «Хімія» у системі вищої технічної освіти.....	67
<i>Дем'янчик Катерина.</i> Навчання писемного мовлення (авторська програма факультативного курсу для учнів 10–11-х класів спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов)	69
<i>Денисевич Олена, Тверда Райса.</i> Креолізований текст у видавничій справі.....	72
<i>Дідик Наталія.</i> Акмеологічні моделі професійної підготовки соціального педагога і соціального працівника	74
<i>Дунаєва Лариса, Нікогосян Ольга.</i> Результати впровадження інноваційної ступеневої освітянської моделі «Школа–Коледж–Університет» в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова	77
<i>Єгорова Лілія.</i> Вдосконалення засобів діагностики знань з хімії за рахунок впровадження новітніх інформаційних технологій.....	80
<i>Єрмеєв Олександр.</i> Проблеми викладання навчальної дисципліни «Історія України» в контексті сучасних суспільно-політичних змін.....	87
<i>Єфремова Олена.</i> Соціально-правові засади протидії торгівлі дітьми	87
<i>Єщенко Марина.</i> Роль профорієнтаційної роботи в системі довузівської підготовки.....	89
<i>Жирська Галина.</i> Формування дослідницької компетентності у процесі вивчення біології як засіб професійного самовизначення і саморозвитку школярів	94
<i>Зінченко Світлана.</i> Центр освіти дорослих як інноваційний осередок навчання різних категорій дорослого населення.....	97
<i>Іванюк Інна.</i> Профільна школа правознавчого спрямування в контексті проблем неперервності освітнього процесу.....	99
<i>Ілліна Ольга.</i> Професійна орієнтація в соціальній роботі з дітьми-інвалідами	102
<i>Казмірчук Юлія.</i> Реалізація компетентнісного підходу до викладання біології та екології в системі неперервної освіти	105
<i>Калюжска Наталія.</i> Шляхи реалізації компетентнісного підходу в системі неперервної освіти	107
<i>Караманов Олексій.</i> Візуальна репрезентація міжкультурного діалогу в музеї у контексті реалізації	

інноваційних освітніх проєктів.....	111
Карпенко Євгенія, Зубрицька Ольга. Формування у дітей молодшого шкільного віку англomовної лексичної компетентності на уроках англійської мови за допомогою казки.....	114
Катрич-Домалевська Людмила. Робота з обдарованими дітьми: досвід та перспективи.....	116
Кашикарьова Людмила. Сучасні підходи до професійної орієнтації старшокласників.....	118
Козлова Наталія. Діагностико-прогностичне спостереження за якістю навчання старшокласників – запорука підготовки до навчання у вищому навчальному закладі.....	122
Кравець Ірина, Цура Оксана. Організація науково-дослідницької діяльності гімназистів.....	124
Кресан Ольга. Усвідомлення життєвих подій абітурієнтами ВНЗ (на прикладі вступу до університету).....	126
Кресан Тетяна. Змістовий компонент професійної підготовки бакалаврів дошкільної освіти в університетах США.....	128
Крещанова Світлана. Застосування інформаційно-комунікативних технологій у викладанні іноземної мови для оптимізації навчального процесу.....	131
Лаврова Алла. Соціальні мережі як засіб організації та проведення навчального фізичного експерименту.....	136
Лазоренко Наталія. Проблема профільного навчання у вітчизняній науці та практиці.....	138
Левченко Фессалоніка. Стан сформованості у старшокласників готовності до вибору професії за типом «Людина – Людина».....	141
Лов'янова Ірина. Компетентнісний підхід до навчання старшокласників математики у системі психолого-педагогічних підходів до особистості випускника профільної школи.....	145
Лозбина Альона. Сучасна система організації навчального процесу і шляхи її удосконалення.....	149
Максимчук Віра, Марчук Галина, Фурса Любов. Музей в освітньому просторі коледжу: музейно-педагогічний проєкт «Жива історія коледжу».....	152
Маліновська Тетяна. Використання інноваційних технологій на уроках розвитку зв'язного мовлення як необхідна умова формування творчого мислення учнів.....	154
Муранова Наталія. Сучасні тенденції забезпечення якісної підготовки до зно та здійснення вдалого професійного вибору в середовищі вищої школи.....	157
Нечерда Валерія. Дослідження сучасного стану сформованості просоціальної поведінки учнів старшої школи.....	162
Одарченко Наталія, Шуда Ірина. Співпраця у системі «ЗНЗ–ВНЗ» як умова поліпшення якості професійної освіти.....	165
Олександрук Ірина. Використання проєктних технологій на уроках української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах.....	168
Омельченко Лідія. Компетентнісний підхід у вивченні української мови та літератури.....	171
Опалюк Тетяна. Теоретичні аспекти забезпечення неперервної освіти в системі професійного становлення та розвитку вчителя.....	174
Ортеменка Євгенія. Моніторинг підготовленості студентів-медиків шостого курсу до складання тестового ліцензійного іспиту: крок–2.....	177
Островська Людмила. Сучасні підходи до організації контролю та моніторингу знань учнів.....	179
Павлик Надія. Зміст поняття «неперервна освіта».....	183
Плужник Оксана. Освіта дорослих як складова неперервної освіти.....	185
Полющенко Ірина. Формування алгоритмічного мислення як показника рівня сформованості інформаційної культури фахівців-економістів.....	188
Присяжнюк Галина. Висвітлення проблеми застосування інформаційно-комунікаційних технологій з метою формування знань і вмінь учнів ЗНЗ у психолого-педагогічній літературі.....	191
Проботюк Ольга. Профільне навчання української мови у старшій школі як чинник реалізації державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти.....	194
Рахманов Віталій. Використання тестових технологій у навчальному процесі освітньо-інформаційного середовища вищого технічного навчального закладу.....	198
Руденко Анастасія. Особливості електронної освіти в Україні.....	201
Руденко Анна. Актуальність вивчення соціально-політичних наук у середній та вищій школі.....	203
Руденко Лариса, Литвин Андрій. Професійна орієнтація молоді на здобуття робітничого фаху в закладах профтехосвіти.....	205
Руденко Федір. Інноваційні підходи щодо можливості контролю знань при викладанні соціально-гуманітарних дисциплін.....	209
Свентицька Валентина, Муранов Андрій. Методи систематизації знань з фізики на основі використання математичного апарату диференціального числення.....	212
Седляр Михайло. Підготовка педагогічних працівників як актуалітет інноваційного розвитку	

економіки України	217
Сергійчук Олена. Формування методологічної культури майбутнього педагога.....	221
Ситняківська Світлана, Хливнюк Микола. Білінгвальне навчання в системі неперервної освіти як чинник ефективної підготовки майбутніх фахівців	224
Сіткар Віктор, Сіткар Степан. Діагностика в професійній орієнтації та профвідборі учнів: з досвіду роботи центру довузівської підготовки	227
Смарчевська Людмила. Актуальні напрямки, досвід і проблеми організації роботи з обдарованими студентами	230
Смовженко Людмила. Інтерактивні лекції в межах курсу «Методика викладання іноземних мов у вищій школі» для студентів-сходознавців.....	234
Тарасюк Василь, Муранов Олександр. Особливості викладання теми «Ірраціональні нерівності» з дисципліни математика.....	238
Ткаченко Маргарита. Уявлення студентської аудиторії про болонський процес: соціологічне дослідження.....	242
Трегубова Галина. Формування мовної, мовленнєвої і комунікативної професійних компетентностей студентів ВНЗ.....	245
Триколенко Софія. Залучення творчої молоді до виставкових проєктів як невід’ємна складова мистецької освіти	249
Тупікова Ганна. Патріотичне виховання майбутніх учителів засобами українського музичного мистецтва в системі неперервної освіти.....	252
Федорова Ніна. Творчий учитель – творчий учень	254
Франчук Тетяна. Контроль у системі компетентнісної професійної освіти як умова забезпечення її неперервності.....	259
Харицька Лариса. Шкільний сленг як складова питання культури мовлення учнівської молоді.....	262
Харицька Світлана, Шостак Оксана. Проблеми викладання іноземної мови у різнорівневих групах...	266
Хоботова Еліна, Калмикова Юлія. Єдинство образовательного процесса по химии в средней и высшей школе	269
Хребет Валерій. Візуалізація перетворень елементарних функцій на заняттях з математики.....	270
Ченур Ольга. Педагогічні особливості активізації пізнавальної діяльності студентів на заняттях з іноземної мови	273
Черіпко Сергій. Особливості творчості Михайла Драй-Хмари в контексті вивчення української літератури	277
Черкасова Лариса. Хмарні технології у системі роботи навчального закладу.....	279
Швець Іван. Фізико-хімічні та технологічні аспекти отримання полімеркомпозиційних полінаповнених клейових систем з керованими властивостями	282
Швець Оксана. Категоріальний аналіз поняття «поетичний твір» за допомогою методу контент-аналізу	285
Шевченко Віта. Громадянськість української молоді у формуванні особистості молодшого спеціаліста	288

старші школярі вбачають багато прикладів для наслідування, а тому свідомо й несвідомо вони самі починають прагнути бути доброзичливими при взаємодії з оточуючими.

В оцінці ефективності сформованості просоціальної поведінки старших підлітків у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи ми спиралися на їхні знання, уявлення та розуміння сутності просоціальної поведінки, прояви ними ціннісного ставлення до себе й інших людей, а також їхню вмотивованість діяти з позиції просоціальної поведінки та вміння адекватно аналізувати дії інших людей і критично оцінювати власні якості й навички. Подальшого вивчення потребують форми й методи роботи з представниками різних вікових груп ЗНЗ з метою отримання ними досвіду просоціальної взаємодії з оточуючим світом і формування в них вміння просоціальної поведінки.

Література

1. Наказ N 382 від 2 червня 2009 року «Про затвердження Тимчасових стандартів надання медичної допомоги підліткам та молоді» [Електронний ресурс] / ЛігаЗакон. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>
2. Фетискин Н. П. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп / Н. П. Фетискин, В. В. Козлов, Г. М. Мануйлов. – М. : Ин-т психотерапии, 2002. – 490 с.
3. Методика формування просоціальної поведінки учнів в умовах превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу : посіб. / В. І. Кириченко, О. О. Єжова, Г. М. Даниленко, Т. В. Тарасова. – Х. : «Друкарня Мадрид», 2014. – 134 с.

УДК 378.096+373.58

Одарченко Наталя, Шуда Ірина, м. Суми

СПІВПРАЦЯ У СИСТЕМІ «ЗНЗ – ВНЗ» ЯК УМОВА ПОЛПШЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядаються методи і форми роботи викладачів вищих навчальних закладів у системі «Школа – ВНЗ» довузівської підготовки учнівської молоді. Показано, що успішна співпраця університету і школи допомагає абітурієнту визначитися з професією, розкрити можливості і здібності учнів при підготовці до вступу у ВНЗ та успішної їх адаптації у вищій школі. Авторами наводяться приклади з власного досвіду викладання математичних спецкурсів у школі.

Ключові слова: довузівська підготовка, вищий навчальний заклад (ВНЗ), математична освіта, дослідницький метод, пізнавальна діяльність.

The article reviews the methods and forms of lecturer's work in the collaboration between School and University in the pre-university education of school youth. It is shown that the effective cooperation between the university and the school helps the senior pupil to choose the right profession; this partnership aids to discover the opportunities and abilities of students during the preparation for entry into universities and their successful adaptation to the institutions of higher education. The examples from their own experience of the teaching of the mathematics special courses in school are given by authors.

Keywords: pre-university education, higher education institution (HEI), mathematical education, research method, cognitive activity.

Важливим у сучасній освіті є запровадження новітніх педагогічних технологій та науково-педагогічних досягнень з активним використанням науково-викладацького потенціалу вищих навчальних закладів. При цьому доцільно здійснювати не випадкове збільшення обсягів знань учнів, а більше уваги приділяти визначенню того, заради чого вивчається той чи інший матеріал, які форми, методи, прийоми навчання необхідно застосовувати, тобто здійснювати певну допрофесійну підготовку учнів для успішного опанування ними обраних професій, зокрема, на вищому рівні освіти. Зміст, форми і методи навчання у школі повинні створювати сприятливі умови для успішного навчання молоді у вищих закладах освіти. Це дає підстави вважати, що практичне забезпечення послідовності і наступності освіти у середніх загальноосвітніх та вищих навчальних закладах є актуальним завданням.

Проблеми безперервного, цілісного професійно-особистісного розвитку на етапі довузівської підготовки висвітлювали А. Алексюк, І. Зязюн, Н. Ничкало, О. Пехота, П. Підкасистий, І. Підласий, В. Паламарчук, О. Савченко, Є. Фатеева, С. Чистякова та ін. За останні роки окремі аспекти довузівської підготовки були об'єктом дисертаційних досліджень П. Гончарук, І. Бичкової, Л. Григорчук, С. Селівестрова, А. Нестеренко [2], Н. Муранової [3, 4, 5, 6]. Найчастіше дані доробки стосуються підготовки педагогічних кадрів та організаційних аспектів проблеми, а також шляхів вдосконалення механізму професійного відбору майбутніх абітурієнтів. Види довузівської підготовки можуть бути різними: навчання на факультеті довузівської підготовки або на підготовчих курсах; у системі «Школа – ВНЗ» або «Коледж – ВНЗ»; заняття з репетитором тощо [6, 7]. На часі звернути увагу саме на співпрацю школи і ВНЗ, коли викладачі університетів, кандидати і доктори наук, працюють безпосередньо зі школярами – майбутніми спеціалістами у різних галузях народного

господарства.

Метою дослідження є найповніше розкриття можливостей і здібностей учнів при підготовці до вступу у ВНЗ та успішної їх адаптації у вищій школі, що полягає у співпраці викладачів ВНЗ та ЗНЗ.

Аналіз анкетування, проведеного у ВНЗ, допоміг виокремити низку найбільш важливих питань, що необхідно вирішувати студентам під час навчання у вищій школі. До основних із них можна віднести: самостійний пошук потрібної наукової інформації; формування знань у цілу логічну систему; оперативне і творче застосування знань, умінь і навичок для оволодіння новими знаннями та розв'язання задач прикладного характеру; застосування знань з різних предметів у навчальній і творчій професійній діяльності; поєднання навчальної діяльності з науковим пошуком і розв'язанням завдань розвитку відповідної виробничої сфери; спостереження, узагальнення фактів і явищ та прогнозування нових напрямків і тенденцій; розвиток індивідуальних творчих здібностей.

На основі даних діагностичних досліджень було виявлено, що до ВНЗ вступають учні, які мають середній бал ЗНО з математики та фізики, а саме: 180–190 балів. Разом з тим, аналіз якості знань студентів стосовно навчального матеріалу I-го семестру показує, що приблизно 50 % студентів мають досить посередні оцінки успішності при складанні екзаменів, заліків, проведенні модульних контрольних робіт та колоквиумів. Підвищення успішності студентів у середньому на 10 % спостерігається на 2–3-х курсах навчання. А на 4–6-х курсах посередні оцінки при складанні екзаменів, захисті курсових та дипломних робіт мають у середньому лише 15–20 % студентів. Тобто, на останніх курсах студенти адаптуються до навчання у ВНЗ. Проте, надто багато часу було згаяно на те, щоб навчитися виділяти головне, самостійно опрацьовувати науково-методичну літературу, засвоювати матеріал на необхідному рівні, застосовувати знання на практиці. Ці проблеми допомагає вирішувати співпраця шкіл та вищих навчальних закладів, де широко впроваджується диференційоване навчання з усіх навчальних предметів, як за змістом, формами, методами, способами подачі навчальної інформації учням, так і особливостями формування у них умінь і навичок застосування знань у практичній діяльності. Важливим при цьому є те, що кожного учня бажано навчити тому, що йому знадобиться у житті, з урахуванням його індивідуальних здібностей.

Викладачі ВНЗ проводять заняття у вигляді лекційних, практичних та семінарських занять. Ці заняття є школою наукового мислення, оскільки тут здійснюється не тільки виклад певної інформації, а й реалізується особиста творча діяльність викладача та учнів, пояснення фундаментальних основ наук, власних ідей, ставлення до певних явищ, законів, гіпотез, теорій тощо. При цьому процес подачі навчальної інформації проходить емоційно, яскраво, у чіткій логічній послідовності, із застосуванням аргументації кожного положення та факту. Такі заняття мають позитивні наслідки, бо в процесі їх проведення викладач впливає не тільки на розум учнів, але і на їх емоції та почуття. Запровадження таких форм подачі та пояснення навчального матеріалу є закономірним і необхідним процесом. Він здійснюється поступово, з широким застосуванням різноманітних засобів навчання, що підвищують інтерес до вивчення того чи іншого матеріалу, систематично уточнюють окремі теоретичні положення, створюють сприятливі умови оперативного проведення актуалізації необхідних знань для розуміння фактів, законів, положень, що пояснюються на лекції. Цим досягається практична реалізація поетапного методу подачі та пояснення навчального матеріалу, за необхідності – проведення оперативного контролю знань.

Однією із важливих проблем системи «Школа – ВНЗ» є визначення доцільності і ефективності використання таких форм навчання, як домашні завдання. Вони є важливим і необхідним елементом освіти. За типом і призначенням такі завдання можуть бути спрямовані на засвоєння нових знань, формування та застосування умінь і навичок, узагальнення та систематизацію знань, підготовку до засвоєння нових, виконання практичних завдань тощо. Підбір наших домашніх завдань, які учні виконують із спеціально розробленого збірника задач, рекомендованого МОН України, зорієнтований на розвиток здібностей учнів [1]. Більше уваги приділяється домашнім завданням типу пропедевтичних (для актуалізації знань учнів та спрямування їх уваги на підготовку та розв'язання певної проблеми); типу тематичних (самостійне складання плану виконання певного завдання); типу акордних завдань для «занурення» у проблему та створення сприятливих умов для якісного сприймання та усвідомлення великих логічно взаємопов'язаних обсягів навчального матеріалу, написання доповідей, творів, проведення нових дослідницьких робіт.

Найбільш типові методи навчання, яким нами надається перевага при проведенні занять у системі «Школа – ВНЗ» – інформаційно-розвиваючі, за допомогою яких подається навчальна інформація викладачем; пошукові, або евристичні методи, за допомогою яких здійснюється включення учнів у пошукову діяльність. Важливою особливістю лекційної форми проведення занять є можливість керування пізнавальною діяльністю учнів, динамічність методики подачі навчальної

інформації та велика інформованість.

Для підсилення функції активізації та управління пізнавальною діяльністю учнів можна використовувати також бесіди, диспути. При цьому, основною перевагою є можливості викладача «вивести назовні» зміст та особливості розумової діяльності усіх учнів і кожного зокрема. Саме бесіди надають можливість на якісно новому рівні використовувати прийоми аналізу та порівняння.

Також у нашій роботі з учнями шкіл широко застосовується робота з книгою, текст якої хоч і відрізняється від живого слова викладача, але має широкі можливості у керівництві пізнавальною діяльністю учнів. Це, як правило, фрагментарність подачі навчального матеріалу, чітка постановка задачі, виділення певних означень, змісту поняття тощо. Крім того, необхідність навчити учнів працювати з літературою є одним із важливих елементів організації самостійної діяльності школярів стосовно удосконалення і поновлення своїх знань.

Для підвищення рівня творчої діяльності учнів широко практикується проведення семінарів-практикумів, на яких, як правило, розв'язуються задачі, вправи підвищеного рівня складності – нетрадиційні завдання, або ті, що розв'язуються у нестандартних умовах. Це можуть бути задачі з неповними даними, розв'язання яких потребує самостійного пошуку нових даних, або задачі, що мають декілька способів вирішення. Ефективність практичних занять залежить від актуалізації базових знань майбутніх абітурієнтів, яка передбачає активне повторення і перевірку раніше набутих ними знань, навичок, вмінь. Важливу роль при цьому відіграють спеціальні системи вправ і задач, що доцільно будувати на диференційованій основі [2, с. 178].

Проведений аналіз сучасного стану теорії і практики, визначення дидактичної сутності змісту лекційних і семінарських форм проведення занять у системі «Школа – ВНЗ» дозволяє зробити висновки, що принципово змінюється позиція викладача і учня у навчальному процесі. Для викладача – це зміна монологічних методів подачі інформації на діалогові форми спілкування з учнями. Для учнів – це підвищення рівня самостійності у навчанні та можливостей вибору змісту, форм і методів навчання. Тобто учень перетворюється на того, хто задає запитання. Потрібно весь час пам'ятати, що шкільна математична освіта є частиною загальної, вищої математичної освіти, а тому ми повинні прагнути до спадкоємності між середньою і вищою школою.

Підготовка до успішної навчальної діяльності учнів після отримання середньої освіти – задача дуже актуальна, і роль вищої школи у її розв'язанні повинна бути не останньою. І, якщо ми ще у школі, зробимо учнів сприйнятливими до науки, дамо їм свідомий науковий напрям, вселимо у них любов до самостійного здобуття знань, то це буде один із важливих кроків у одержанні ними якісної вищої освіти і успішному оволодінні своєю майбутньою спеціальністю. Тому, ми і обираємо такі форми і методи викладання, за яких важливим є не спосіб організації занять, а рівень діяльності учнів.

У вирішенні будь-якої задачі обов'язково присутнє зерно відкриття. Навчаючи за такими формами і методами учнів математиці, нами спостерігається, як вони вміють застосовувати отримані знання на практиці. Це вміння є загальним і включає у себе: вміння бачити можливість застосування теорії (як творчість); вміння безпосередньо застосовувати цю теорію (як навичка). Друге із указаних умінь формується безпосередньо виконанням учнями серії типових вправ, у яких потрібно діяти згідно з деяким заданим алгоритмом. Формування умінь першого типу викликає велику складність. Наприклад, представлення числа у різних формах; пошук різноманітних можливостей використання вивченої теорії (наприклад, дати відповідь на питання: які теоретичні знання можна застосувати при розв'язанні даної задачі); аналіз запису розв'язання.

Дослідницький метод пізнання, що використовується нами при проведенні занять, є природним. Він відповідає природі людського мислення. Будь-які навчальні дослідження є вивченням вже пізаного: учні розв'язують уже вирішені суспільством або наукою проблеми, але нові для них самих. Коли викладач розповідає в аудиторії про те, що вже досягнуто наукою, обговорює рішення уже розв'язаних задач, то йому цікаво і важливо зрозуміти, як вивчають математику його учні. Дослідницький метод у навчанні математики розв'язує дуже важливу проблему – розвиває математичні здібності. Вони проявляються у тому, з якою швидкістю, як глибоко, наскільки міцно і ґрунтовно засвоюється матеріал. Про швидкість судять за кількістю виконаних завдань у певний проміжок часу. Ґрунтовність установлюється за кількістю перевірок. Глибина засвоєння визначається тим, чи зможе учень використати для власних потреб накопичені знання.

Представлений нами матеріал опрацьований на основі співпраці кафедри математичного аналізу і методів оптимізації та Департаменту довузівської підготовки Сумського державного університету.

Накопичений протягом багатьох років досвід роботи у системі «Школа – ВНЗ» довузівської

підготовки учнівської молоді свідчить, що за допомогою різних форм і методів навчання викладачі вишів вносять вагомий внесок у процес оволодіння учнями науковими знаннями, пізнавальними вміннями і навичками [3, 4, 5, 7]. Це допомагає майбутнім абітурієнтам визначитися з професією, орієнтуватися в освітньо-інформаційному просторі, залучитися до наукових досліджень і використовувати накопичений потенціал у подальшому успішному навчанні у ВНЗ. Пошуки методів удосконалення довузівської підготовки школярів продовжуються, розглядається можливість дистанційної підготовки учнів до вступу у виші.

Література

1. Одарченко Н. І. Збірник задач зі спецкурсу «Вибрані розділи математики» : навч. посіб. / Н. І. Одарченко, О. В. Бондар. – Суми : Вид-во СумДУ, 2009. – 171 с.
2. Нестеренко А. М. Розвиток пізнавальної самостійності майбутніх абітурієнтів у системі довузівської математичної підготовки : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Нестеренко Алла Миколаївна. – Київ, 2005. – 230 с.
3. Муранова Н. П. Фізико-математична підготовка старшокласників до навчання в технічному університеті: [монографія] / Н. П. Муранова. – К. : НАУ, 2013. – 464 с.
4. Муранова Н. П. Проблема змісту фізико-математичної підготовки старшокласників у теорії і практиці навчання при ВНЗ / Н. П. Муранова // Вища освіта України. – 2012. – № 1 (дод. 1). – С. 347–355. – (Темат. вип. «Інтеграція вищої школи України до європейського та світового освітнього простору»).
5. Муранова Н. П. Формування мотивації до вивчення фізики і математики у процесі підготовки до навчання в технічному університеті / Н. П. Муранова // Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія і практика : зб. наук. праць ; вип. 7/ І. С. Волощук [та ін.]. – К. : Ін-т обдарованої дитини, 2012. – С. 238–254.
6. Муранова Н. П. Теоретичні і методичні засади фізико-математичної підготовки старшокласників до навчання в технічному університеті: дис. ... докт. пед. наук : 13.00.09 / Муранова Наталія Петрівна. – Тернопіль, 2014, – 490 с.
7. Муранова Н. П. Допрофесійна підготовка учнів авіакосмічного ліцею в системі «ліцей – ВНЗ» : [монографія] / Н. П. Муранова. – К. : НАУ, 2005. – 247 с.

УДК 82'373.21

Олександрук Ірина, м. Київ

ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розглядається використання проектних технологій на уроках української літератури під час вивчення літературних творів у загальноосвітніх навчальних закладах.

Ключові слова: проект, методи, дослідження, група, інтеграція.

This article deals with the use of project technologies in studying works of literature at Ukrainian literature lessons in secondary schools.

Keywords: project, methods, research, group, integration

Проектні технології завжди спрямовані на активізацію пізнавальних інтересів учнів; розвиток їх творчих здібностей, умінь застосовувати знання на практиці та формування критичного мислення.

Актуальність наукової розвідки полягає у тому, що проектні технології обумовлюються, передусім, необхідністю розуміти сутність та призначення отриманих знань, своєї роботи, самостійно ставити професійні цілі та завдання, обмірковувати способи їх здійснення.

Метод проектів вважають одним із найперспективніших методів навчання, адже він створює умови для творчої самореалізації тих, хто навчається; підвищує мотивацію до навчання; сприяє розвитку інтелектуальних здібностей; дозволяє залучити кожного до активного пізнавального процесу; сприяє формуванню навичок пошуково-дослідницької діяльності; допомагає виявляти свої здібності у груповій співпраці, набуваючи комунікативних умінь; навчає грамотній роботі з інформацією [1, с. 1].

Аналіз досліджень. Метод проектів був запропонований і розроблений американським філософом Дж. Дьюї в першій половині ХХ ст. Він запропонував будувати навчальний процес на активній основі, спираючись на цілеспрямовану діяльність учнів, з урахуванням їх особистої зацікавленості в цих знаннях.

З середини 1990-х р. метод проектів починає привертати до себе увагу педагогів російських та українських шкіл. Л. Варзацька й Л. Кратасюк розробили практичні методичні поради щодо організації проектної діяльності учнів на уроках української мови, Г. Токмань вважає проектування сучасною навчальною технологією викладання української літератури. Детальні методичні